

**STRATEGIA DE DEZVOLTARE A JUSTIȚIEI
CA SERVICIU PUBLIC**

2010 – 2014

București

aprilie 2010

Cuprins

Abrevieri.....	- 3 -
1. Introducere.....	- 4 -
2. Premise.....	- 5 -
2.1. Necesitatea unui nou document de politici publice (inventarierea problemelor)	- 6 -
2.2. Mecanismul de cooperare și verificare (MCV).....	- 7 -
2.3. Tensiunile din sistem și aplanarea lor.....	- 9 -
3. Analiza SWOT	- 10 -
4. Obiective.....	- 11 -
5. Direcții de acțiune	- 12 -
5.1. Intrarea în vigoare a codurilor.....	- 12 -
5.2. Perfecționarea legislației-cadru aplicabile în justiție	- 13 -
5.3. Consolidarea instituțională a sistemului judiciar	- 16 -
5.4. Unificarea practicii judiciare și îmbunătățirea pregătirii profesionale a magistraților ..	- 22 -
5.5. Consolidarea integrității în cadrul sistemului judiciar prin promovarea măsurilor anticorupție și a standardelor etice profesionale	- 24 -
5.6. Finanțarea corespunzătoare a justiției.....	- 27 -
5.7. Modernizarea statutului unor profesii juridice ori conexe sistemului justiției.....	- 28 -
5.8. Agenda europeană și cooperarea internațională în domeniul justiției.....	- 32 -
5.9. Componenta de comunicare, transparentă și promovare	- 34 -
6. Concluzii	- 35 -

Abrevieri:

ANC – Autoritatea Națională pentru Cetățenie
ANI – Agenția Națională de Integritate
ANP – Administrația Națională a Penitenciarelor
CSM – Consiliul Superior al Magistraturii
DIICOT – Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism
DNA – Direcția Națională Anticorupție
INEC – Institutul Național de Expertize Criminalistice
INM - Institutul Național al Magistraturii
ISO – Organizația Internațională pentru Standardizare
ÎCCJ – Înalta Curte de Justiție și Casație
JO – Jurnalul Oficial al Uniunii Europene
MAI – Ministerul Administrației și Internelor
MCV/Mecanismul – Mecanismul de cooperare și verificare
MJ/Ministerul – Ministerul Justiției
MP – Ministerul Public
ONRC – Oficiul Național al Registrului Comerțului
PÎCCJ – Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție
SRI – Serviciul Român de Informații
UE – Uniunea Europeană

1. Introducere

Prezenta Strategie este un instrument instituțional în sprijinul tendințelor de modernizare a funcționării sistemului judiciar și de consolidare a independenței și integrității justiției.

Documentul reprezintă abordarea Ministerului Justiției (MJ, Ministerul) cu privire la principalele obiective și direcții de acțiune pentru perioada 2010 – 2014, în vederea continuării politicilor publice reformatoare deja implementate în cadrul sistemului judiciar.

Măsurile propuse au fost elaborate de departamentele Ministerului, pornind, pe de o parte, de la evoluțiile din cadrul sistemului judiciar în ultimii ani, problemele instituționale observate, sesizările și propunerile receptate din partea magistraților și personalului auxiliar, dar și de la documente internaționale cu incidență asupra sectorului justiției, precum rapoartele Comisiei Europene în contextul Mecanismului de cooperare și verificare (MCV). Strategia va fi supusă unui proces de consultare și dezbatere publică, pentru a completa documentul cu propuneri venind atât din sistem, cât și din partea societății civile.

În acest scop, Strategia va fi transmisă instanțelor și parchetelor din țară, Consiliului Superior al Magistraturii (CSM), Înaltei Curți de Casație și Justiție (ÎCCJ), Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție (PÎCCJ), precum și asociațiilor profesionale ale magistraților. De asemenea, documentul va fi comunicat reprezentanților celorlalte profesii implicate în îndeplinirea justiției, vizate de Strategie.

După comunicarea în sistem și publicarea pe pagina de internet¹ a Ministerului, echipa MJ va colecta și va analiza propunerile transmise de către toți cei interesați și va organiza o masă rotundă pentru a dezbate forma consolidată a Strategiei.

Strategia va fi supusă Guvernului spre aprobare până cel târziu la data de 1 iulie 2010.

După aprobarea Strategiei, MJ va iniția constituirea unui grup de lucru ce va elabora Planul de acțiune pentru îndeplinirea obiectivelor din Strategie. În grupul de lucru vor fi invitați reprezentanți ai instanțelor, parchetelor, CSM, ÎCCJ, PÎCCJ și asociațiilor profesionale. Modalitatea de monitorizare a Strategiei se va stabili o dată cu elaborarea Planului de acțiune.

---

¹ www.just.ro

2. Premise

În ultimii ani, **sistemul judiciar a cunoscut evoluții și transformări importante, a căror continuare impune necesitatea elaborării unei noi strategii**, care să răspundă realităților prezente, dar și provocărilor anilor 2010 – 2014 și să garanteze coerența și stabilitatea procesului de modernizare a justiției, indiferent de evoluția eșichierului politic sau a echipei aflate la conducerea Ministerului.

Strategia stabilește o serie de obiective și măsuri pentru rezolvarea problemelor și vulnerabilităților în sistemul judiciar. Documentul propune o viziune integratoare și cuprinzătoare asupra proceselor de modernizare a sistemului justiției, atât din perspectiva unei mai bune funcționări a instituțiilor care compun sistemul judiciar, cât și în relație cu profesiile juridice.

Cauzele și fenomenele indicate în Strategie reclamă atât o intervenție prin măsuri tehnice, în plan instituțional, cât și **un demers de asumare proactivă a unei agende de construcție, la care să subscrie toate partidele parlamentare**. De altfel, această idee a fost lansată de MJ în vara anului 2008 și reluată în ianuarie 2009, fiind preluată ulterior și de întreg sistemul judiciar. Nu în ultimul rând, în raportul interimar publicat de către Comisia Europeană în martie 2010 se afirmă: **„Cooperarea strânsă și constructivă între diferiții actori politici și sistemul judiciar în vederea susținerii reformelor necesare este indispensabilă și ar trebui considerată ca un aspect de importanță națională”**.

În acest context, trebuie remarcat aportul incontestabil al Parlamentului în adoptarea unor proiecte de importanță majoră pentru domeniul justiției, Codul civil și Codul penal fiind cele mai relevante exemple în acest sens. De asemenea, finalizarea parcursului legislativ în cazul codurilor de procedură, a legilor de punere în aplicare a codurilor, precum și a altor acte normative importante va depinde de intervenția decisivă a Parlamentului în continuare.

Agenda minimală comună a factorilor de decizie trebuie să cuprindă nu doar obiectivul adoptării codurilor de procedură, ci și acoperirea deficitului de judecători, procurori și grefieri și pregătirea sistemului judiciar pentru implementarea codurilor. Atât Ministerul, cât și CSM sau asociațiile profesionale ale magistraților trebuie să insiste în abordarea constructivă a agendei justiției, plecând de la premisa că niciuna dintre aceste instituții nu-și poate asuma singură obiectivele reformelor. Desfășurarea evenimentelor din perioada 2007 – 2009 reprezintă cel mai bun argument în acest sens.

În același timp, credem că asumarea rolului justiției de arbitru în societate implică un demers de consolidare și **asanare morală a sistemului judiciar și a profesiilor juridice**, chiar din interior, începând cu abordarea problemelor de integritate și de corupție, acolo unde și în măsura în care ele există.

Guvernul și organizațiile politice trebuie să-și asume consolidarea independenței puterii judecătorești, cea mai puternică garanție pentru respectarea drepturilor persoanelor. În același timp, independența puterii judecătorești trebuie dublată de responsabilitate și integritate, ca o protecție a drepturilor și intereselor deduse judecății față de arbitrar și neprofesionalism.

2.1. Necesitatea unui nou document de politici publice (inventarierea problemelor)

Strategia de reformă a sistemului judiciar² din perioada 2005 – 2007 (Strategia 2005 – 2007), urmată de Planul de acțiune³ adoptat în anul 2007 (Planul de acțiune) au fost două documente programatice ce au jalonat evoluțiile și reformele recente din sistemul judiciar:

- independența judecătorilor și procurorilor a devenit un fapt incontestabil;
- CSM a devenit singura instituție care poate interveni în cariera și activitatea magistraților;
- a crescut gradul de transparentă a activității sistemului judiciar (au fost dotate cu echipamente informatice toate instanțele și parchetele și s-au realizat primele aplicații *soft* utilizate în justiție).

Cu toate acestea, ***nu toate obiectivele Strategiei 2005 – 2007 și ale Planului de acțiune au fost îndeplinite***, în ciuda unor progrese sectoriale incontestabile.

Durata proceselor, caracterul neunitar al jurisprudenței, problemele de integritate din sistem, cazurile de corupție în rândurile magistraților și ale profesilor juridice, precum și lipsa unei reacții ferme față de acestea, inconsecvența sprijinului politic decisiv pentru prioritizarea dezvoltării sistemului judiciar au condus la erodarea treptată a încrederii cetățenilor în justiție în ultimii 20 de ani.

Pe de altă parte, unele erori punctuale făcute în încercarea de reformare a justiției prin pachetul de legi din 2005⁴, cum ar fi perpetuarea unor inechități în sistemul de salarizare, introducerea unui sistem de evaluare și promovare care s-a dovedit nerealist, au indus o stare de tensiune latentă în sistem și au afectat coerența pe termen lung a politicilor de resurse umane.

Întârzierea executivului pe parcursul anilor 2002 – 2008, ani de creștere economică și bugetară, în lămurirea problemei salarizării în sistemul judiciar și în rezolvarea chestiunii titlurilor executorii care recunosc drepturi salariale restante, problemă apărută ca urmare a unei practici judiciare inconstante și discutabile, criticată ulterior de Curtea Constituțională⁵, a condus la amorsarea unui conflict ascuns care a degenerat în 2009. Abandonarea implicită în toamna anului 2008 a

² Strategia de reformă a sistemului judiciar pe perioada 2005-2007, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 232/2005, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 273 din 1 aprilie 2005.

³ Hotărârea Guvernului nr. 1346/2007 privind aprobarea Planului de acțiune pentru îndeplinirea condiționalităților din cadrul Mecanismului de cooperare și verificare a progresului realizat de România în domeniul reformei sistemului judiciar și al luptei împotriva corupției, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 765 din 12 noiembrie 2007.

⁴ Cuprins în Legea nr. 247/2005 privind reforma în domeniile proprietății și justiției, precum și unele măsuri adiacente, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 653 din 22 iulie 2005.

⁵ Decizia Curții Constituționale nr. 838 din 27 mai 2009 referitoare la sesizarea formulată de Președintele României, domnul Traian Băsescu, privind existența unui conflict juridic de natură constituțională între autoritatea judecătorească, reprezentată de Înalta Curte de Casație și Justiție, pe de o parte, și Parlamentul României și Guvernul României, pe de altă parte, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 461 din 3 iulie 2009.

planului de rezolvare a acestei probleme⁶, plan convenit între MJ și CSM în primăvara anului 2008, a contribuit de asemenea la amorsarea conflictului ce urma să se declanșeze cu virulență în 2009, alimentat și de alte cauze ulterioare.

Poate fi, de asemenea, menționată nesoluționarea unor chestiuni pentru care sistemul judiciar aștepta reacții rapide din partea CSM în anii anteriori: elaborarea unei strategii viabile privind resursele umane pentru sistemul judiciar, asumarea și rezolvarea problemelor de integritate și de corupție din sistem.

Aspecte de progres, cum ar fi informatizarea instanțelor, renovarea unor sedii de instanțe și parchete, atingerea unor termene rezonabile în unele cauze și proceduri, publicarea pe *site*-ul instanțelor a jurisprudenței, coexistă alături de unele vicii de sistem, cum ar fi proceduri vetuste în cauze civile, termene nerezonabile în cauze comerciale, practică neunitară, unele deficiențe în managementul fondurilor repartizate sau întârzierea investițiilor ca urmare a unui proces ineficient de gestionare a selecției și licitației, a proiectelor sau a contractelor de execuție.

Probleme de integritate sau blocaj instituțional, precum și unele cazuri de corupție la nivelul sistemului judiciar și al profesiilor juridice au contribuit la îngreunarea, an după an, a situației din justiție, cu consecințe directe și nefavorabile asupra drepturilor cetățenilor.

Încrederea publicului în justiție a ajuns la cote îngrijorător de scăzute în anii anteriori, deși, conform unui recent sondaj de opinie pe această temă, situația pare să se amelioreze ușor (*Eurobarometrul Comisiei Europene realizat în toamna anului 2009*⁷).

2.2. Mecanismul de cooperare și verificare (MCV)

Plecând de la faptul că sistemul judiciar român nu îndeplinea, la momentul aderării României la UE, standardele de eficiență impuse de calitatea de stat membru, prin decizie a Comisiei Europene a fost instituit MCV⁸. În consecință, din anul 2007, la nivelul sistemului judiciar au devenit prioritare angajamentele asumate în cadrul MCV.

---

⁶ Planul era alcătuit dintr-un prim pilon care să eșaloneze plata titlurilor executorii într-un calendar rezonabil pentru creditori și suportabil pentru bugetul de stat și un al doilea pilon care să rezolve situația salarizării în viitor. Primul pilon l-a constituit Ordonanța de Urgență a Guvernului 75/2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 462 din 20 iunie 2008, iar al doilea ar fi trebuit să fie o nouă lege de salarizare în sistemul judiciar. MJ a finalizat proiectul legii de salarizare în sistemul judiciar în toamna anului 2008; acesta nu a mai fost promovat în Parlament, dat fiind calendarul electoral din toamna anului 2008. Ulterior, criza economică din 2009 a adus cu sine și necesitatea adoptării legii unitare de salarizare, dar între timp efectele salarizării incoerente în sistemul judiciar s-au accentuat și au contribuit la amorsarea crizei de sistem.

⁷ http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb/eb72/eb72_ro_ro_nat.pdf

⁸ Decizia 2006/928/CE a Comisiei din 13 decembrie 2006 de stabilire a unui mecanism de cooperare și de verificare a progresului realizat de România în vederea atingerii anumitor obiective de referință specifice în domeniul reformei sistemului judiciar și al luptei împotriva corupției, JO L. 354, 14.12.2006, p. 56-57.

Mecanismul vizează doar o parte dintre elementele reformei sistemului judiciar, care se referă la adoptarea unui cadru legislativ corespunzător, dezvoltarea instituțională și lupta anticorupție. Sfera reformelor nu a fost și nu poate fi epuizată de obiectivele⁹ („benchmarks”) Mecanismului. Pe de altă parte, unele dintre obiective¹⁰ se situează în afara structurii sistemului judiciar și, prin urmare, nu vor fi subsumate prezentei Strategii.

Cu privire la obiectivele MCV și dată fiind necesitatea de a monitoriza periodic evoluțiile acestora, în paralel cu prezenta Strategie, MJ va continua implementarea Planului de acțiune MCV, ce reunește toate activitățile și obiectivele relevante în procesul de monitorizare europeană.

Pentru a se evita paralelismele și suprapunerile, obiectivele și acțiunile din Planul MCV, care sunt în același timp parte componentă a sistemului judiciar, vor fi preluate ca atare în Strategie și în Planul de acțiune ce urmează a fi elaborat. Planul de acțiune MCV cuprinde însă și angajamentele legate de funcționarea Agenției Naționale de Integritate (ANI) și de combaterea corupției în general, și în sectoarele vulnerabile, în special; acestea din urmă nu vor face obiectul Strategiei și al Planului de acțiune.

Avantajul demersului de mai sus este de a trata în ansamblu chestiunile legate de buna funcționare a justiției și de combatere a corupției în sistemul judiciar, fără a fi limitat la angajamentele punctuale din cadrul instrumentului de monitorizare europeană, MCV.

Ultimul raport de țară din iulie 2009, precum și raportul intermediar din martie 2010 au marcat o serie de evoluții pozitive în atingerea celor 4 obiective, dar și unele sectoare unde se așteaptă rezultate concrete, mai ales în ceea ce privește adoptarea și implementarea noilor coduri.

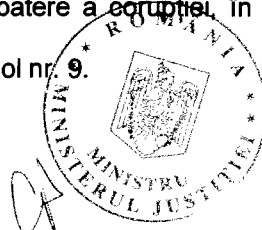
România va continua să trateze cu prioritate angajamentele MCV și să raporteze evoluțiile relevante către partenerii europeni, buna gestionare a fondului Mecanismului fiind sporită prin abordarea strategică.

---

⁹ Obiectivele din cadrul MCV:

1. Garantarea unui proces judiciar mai transparent și mai eficient totodată, în special prin consolidarea capacităților și a responsabilizării CSM. Raportarea și evaluarea impactului noilor coduri de procedură civilă și penală;
2. Înființarea, conform celor prevăzute, a unei agenții pentru integritate cu responsabilități în domeniul verificării patrimoniului, al incompatibilităților și al conflictelor de interese potențiale, precum și cu capacitatea de a adopta decizii obligatorii care să poată duce la aplicarea unor sancțiuni disuasive;
3. Continuarea, în baza progreselor realizate deja, a unor cercetări profesionale și imparțiale cu privire la acuzațiile de corupție la nivel înalt;
4. Adoptarea unor măsuri suplimentare de prevenire și combatere a corupției, în special în cadrul administrației locale.

¹⁰ Unele componente ale obiectivelor 2 și 4, citate la nota de subsol nr. 9.

2.3. Tensiunile din sistem și aplanarea lor

Aspectelor menționate mai sus li s-a adăugat **accentuarea crizei resurselor umane** în sistem prin lipsa finanțării pentru ocuparea posturilor vacante și pentru crearea de noi posturi, ca efect al **constrângerilor bugetare induse de efectele crizei economice instalate în 2009**.

Conflictul constituțional declanșat și pierdut de CSM împotriva Guvernului¹¹ a generat în 2009 o stare de tensiune și confruntare care, pe fondul dificultăților bugetare și al incertitudinii legate de configurarea legii salarizării unitare și a legii pensiilor, au pregătit implicit terenul pentru declanșarea unui conflict deschis între asociațiile profesionale ale magistraților și executiv. Acesta a fost motivat de asociațiile de magistrați prin neplata unor sporuri, lipsa unui buget adecvat pentru funcționarea justiției și, în final, pentru ameliorarea statutului magistraților.

Fără a nega de principiu legitimitatea apărării permanente a independenței magistraților, lipsa de temeinicie a unor revendicări¹², momentul neadecvat al lansării acestora¹³, comparația cu situația salarială net defavorabilă altor categorii de bugetari, precum și contextul confruntărilor electorale care au marcat anul 2009, au contribuit la menținerea gradului scăzut de încredere a opiniei publice în justiție, ca urmare a declanșării protestului.

Pe de altă parte, finanțarea la limita de avarie a sistemului judiciar și stoparea angajărilor a fost de natură să „taie” elanul în accelerarea implementării noilor politici și generarea unei stări de emulație în sistem.

Impresia de stare de așteptare și de amânare a caracterizat anul 2009, alături de confruntările din prim-plan.

Aparent paradoxal, 2010 a marcat în primele 3 luni un nou „*momentum*”, contactele MJ – sistem judiciar, prin vizitarea unor curți de apel, reliefând o nouă tendință, bazată pe cooperare și spirit constructiv. De asemenea, dialogul lucrativ dintre MJ, pe de o parte, CSM și ÎCCJ, pe de altă parte, în privința unor proiecte concrete, este încurajator și ar putea da roade în lunile care urmează. În fine, reluarea dialogului și cooperării aplicate pe proiecte, dintre MJ și asociațiile profesionale, ar putea consolida acest proces.

---

¹¹ Decizia Curții Constituționale nr. 901 din 17 iunie 2009 asupra conflictului juridic de natură constituțională dintre autoritatea judecătorească reprezentată de Consiliul Superior al Magistraturii, pe de o parte, și autoritatea executivă, reprezentată de Guvernul României și Ministerul Justiției și Libertăților Cetățenești, organ de specialitate al administrației publice centrale de specialitate în subordinea Guvernului, pe de altă parte, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 503 din 21 iulie 2009.

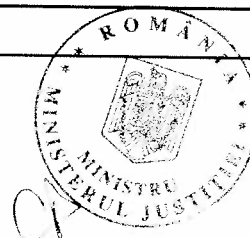
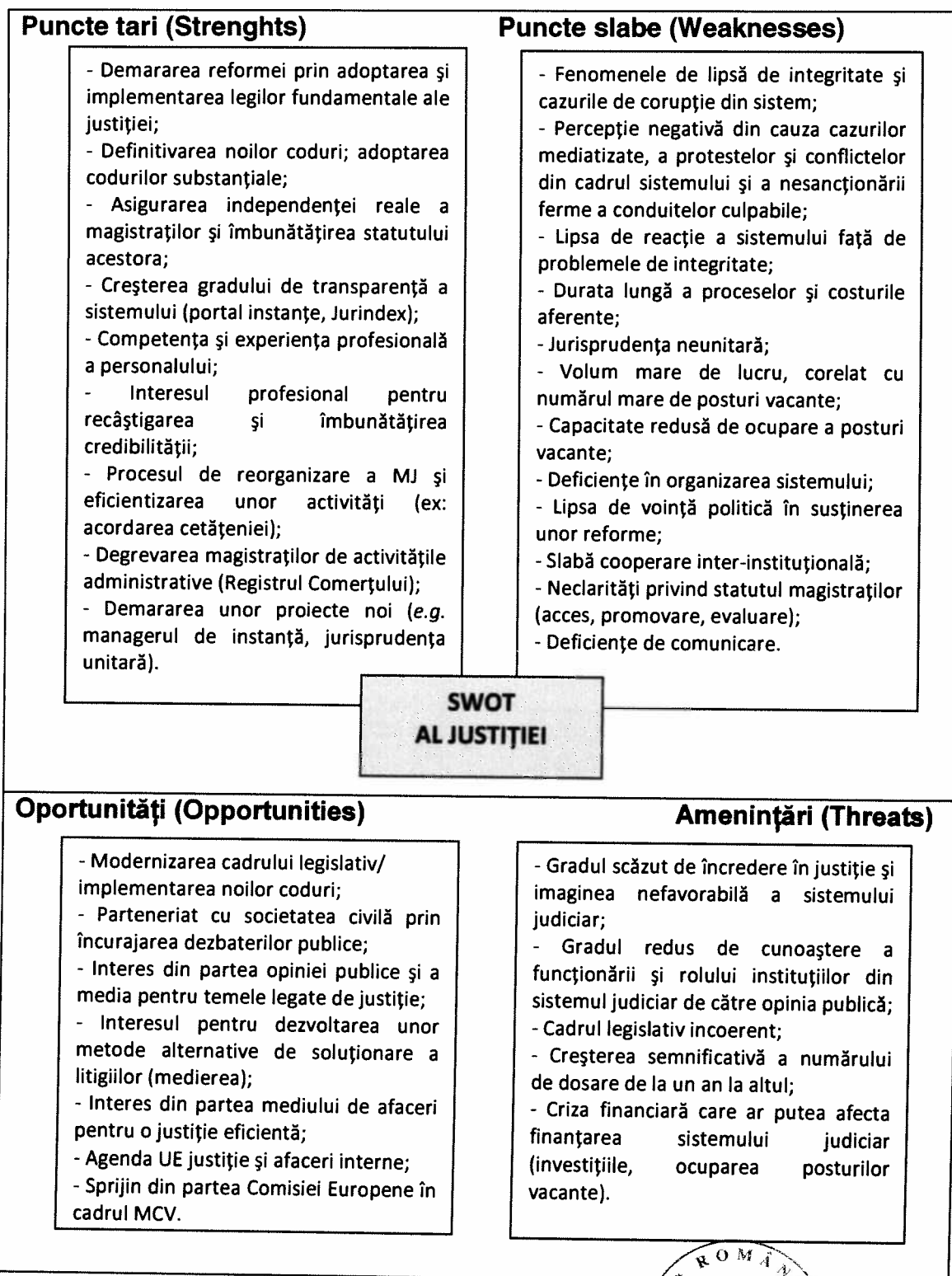
¹² Sporurile au fost incluse în legea de salarizare unitară, bugetul din 2009 pentru funcționarea sistemului a fost superior celui din 2008, an în care nu au existat reclamații pe această temă.

¹³ În contextul scăderii produsului intern brut al României cu 8% în 2009 față de anul 2008.

3. Analiza SWOT

După cum rezultă și din analiza SWOT de mai jos, sistemul se confruntă, printre altele, cu dificultăți în gestionarea resurselor umane și financiare, dar și cu necesitatea accelerării procedurilor judiciare și reducerea termenelor acordate în cauzele aflate pe rolul instanțelor.

4. Obiective

Realizarea condițiilor pentru **un act de justiție corect, transparent, desfășurat în termen rezonabil, la un cost accesibil cetățenilor**, este obiectivul general al prezentei Strategii.

Prin atingerea acestui obiectiv, **se poate dezvolta justiția ca serviciu public modern, credibil și previzibil**, ceea ce va constitui nu numai o garanție a organizării statului și societății pe principiile dreptului, ci și a creșterii bunăstării și păcii sociale.

Totodată, prin Strategie se urmărește creșterea gradului de încredere a cetățenilor în actul de justiție prin transmiterea către societate a unei viziuni coerente asupra sistemului judiciar.

Obiective specifice:

- **Obiectivul fundamental** al Strategiei este reprezentat de noile **coduri: intrarea în vigoare a codurilor**, finalizarea procesului de adoptare a codurilor de procedură (inclusiv a legii privind executarea pedepselor), elaborarea legilor de punere în aplicare a acestora și realizarea studiilor privind pregătirea punerii în aplicare a celor patru coduri;
- **Perfecționarea legislației-cadru aplicabile în sistemul justiției prin ajustarea cadrului legislativ fundamental** (legile justiției);
- **Consolidarea instituțională a sistemului judiciar**, în principal prin consolidarea capacității și responsabilității CSM, reorganizarea instanțelor, reorganizarea MP, finalizarea procesului de reorganizare a MJ, implementarea strategiei elaborate în 2008 pentru eficientizarea ANP;
- **Unificarea practicii judiciare și îmbunătățirea pregătirii profesionale a magistraților**;
- **Consolidarea integrității instituțiilor din cadrul sistemului judiciar**, prin promovarea standardelor etice și de conduită anticorupție la nivelul tuturor profesiilor juridice; evaluarea eficienței mecanismelor preventive anticorupție la nivel instituțional și actualizarea acestora; creșterea gradului de implicare a societății civile în agenda anticorupție;
- **Finanțarea corespunzătoare a justiției** prin asigurarea resurselor suficiente pentru implementarea codurilor și prin eficientizarea acțiunii MJ (inclusiv ANP) în domeniul accelerării investițiilor și atragerii de fonduri europene;
- **Modernizarea statutului unor profesii juridice ori conexe sistemului justiției**; vor fi avute în vedere propuneri de îmbunătățire a cadrului legal vizând exercitarea unor profesii de tradiție, cum sunt **avocații, experții,**

notarii, practicienii în insolvență, executorii judecătorești, traducătorii /interpreții, ori dezvoltarea unor activități insuficient promovate, precum medierea, sau crearea premiselor apariției unor profesii noi, cum este cea de registrator comercial;

- **Agenda europeană și cooperarea internațională în domeniul justiției;** realizarea obiectivului se va face prin următoarele direcții strategice de acțiune: creșterea încrederii partenerilor europeni și internaționali în calitatea și predictibilitatea activității sistemului judiciar român; consolidarea capacității de coordonare internă în domeniul justiției din perspectiva afacerilor europene și implicarea activă a României în procesul decizional la nivelul UE;
- **Componenta de comunicare transparentă și promovare** are în vedere măsuri care să conducă la creșterea încrederii cetățenilor în actul de justiție.

5. Direcții de acțiune

5.1. Intrarea în vigoare a codurilor

- a) **Codurile. Finalizarea procesului de adoptare a codurilor (inclusiv a legii privind executarea pedepselor), elaborarea legilor de punere în aplicare a codurilor și realizarea studiilor de impact.**

Intrarea în vigoare a noilor coduri reprezintă obiectivul fundamental al reformei. Importanța acestui obiectiv depășește granițele sistemului justiției, constituind un punct de cotitură nu doar pentru reforma instituțiilor dreptului și a justiției din România, ci și pentru societatea românească în ansamblul ei. Toate celelalte obiective sunt subsumate acestuia, care devine placa turnantă a tuturor politicilor publice de modernizare a justiției.

De aceea, ***finalizarea procesului de adoptare a noilor coduri*** prin adoptarea noilor coduri de procedură și ***elaborarea legilor de punere în aplicare a celor patru coduri sunt direcții de acțiune prioritare.***

Cele patru coduri vor alcătui o nouă paradigmă a desfășurării actului de justiție și, pe un plan mai larg, a organizării întregii societăți românești. Succesul implementării acestora va asigura desprinderea definitivă a României de era postcomunistă a tranziției și cantonarea ireversibilă în universul de valori și instituții ale lumii euroatlantice.

Noile coduri pot și vor fi implementate numai după o minuțioasă pregătire a sistemului judiciar, a magistraților și profesioniștilor dreptului. Guvernul va trebui să abordeze decisiv acest proces începând cu momentul adoptării de către Parlament a codurilor de procedură. Sprijinul legislativ trebuie dublat de un sprijin politic și financiar adecvat.

Astfel, pentru punerea în aplicare cu succes a codurilor e necesar să se asigure un număr adecvat de judecători, procurori și personal auxiliar, sedii corespunzătoare, logistica necesară și formarea profesională a tuturor practicienilor dreptului. Asigurarea finanțării adecvate este o precondiție pentru aplicarea noilor prevederi. Cadrul bugetar pe termen mediu și lung trebuie să prevadă acest lucru.

b) Accelerarea judecăților și eliminarea urgentă a unor vulnerabilități instituționale.

Având în vedere complexitatea procesului de pregătire a sistemului judiciar și a sistemului justiției în general, obiectivul implementării codurilor devine realist la orizontul anilor 2011 – 2012, dacă Guvernul și Parlamentul vor menține această prioritate, chiar și în condiții de criză economică. Acest calendar ridică problema rezolvării, până la implementarea codurilor, a unor vulnerabilități de sistem care reclamă soluționare imediată.

Soluția constă în elaborarea și adoptarea urgentă, până la jumătatea anului 2010, a unui act normativ care să privească următoarele aspecte:

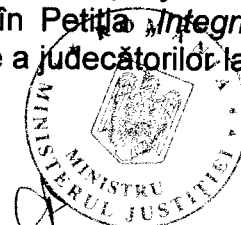
- simplificarea procedurilor de citare, inclusiv în procesele cu mai multe părți;
- reformarea procedurii de judecare a recursului în interesul legii, prin instituirea unui complet special;
- eliminarea apelului pentru unele categorii de cauze;
- reducerea competenței ÎCCJ, în special în cauze penale, și, pe această bază, descongestionarea rolului ÎCCJ;
- modificarea normelor de procedură, în sensul reglementării principiului oportunității acțiunii penale și a acordului de recunoaștere a vinovăției (incluse în proiectul codului de procedură penală) – pentru reducerea numărului de dosare aflate pe rolul organelor judiciare.

Aceste măsuri introduse de urgență, destinate accelerării judecăților și eliminării unor vulnerabilități instituționale, le-am putea grupa sub titulatura „micii reforme”. Ele vor prefața implementarea codurilor și ajustarea cadrului legislativ fundamental pentru funcționarea justiției („marea reformă”).

5.2. Perfecționarea legislației-cadru aplicabile în justiție

Planul legislativ al MJ include o serie de modificări ale legislației aplicabile justiției, care reflectă obiectivele prezentei Strategii. Aceste modificări vor fi promovate după consultarea instituțiilor care fac parte din sistem, a reprezentanților asociațiilor profesionale, precum și a societății civile, urmând a fi supuse dezbaterii publice.

Discuțiile recente în legătură cu procedura de alegere a președintelui și vicepreședintelui CSM, precum și solicitările conținute în *Petiția „Integritate și Demnitate”* față de problemele de integritate și de selecție a judecătorilor la ÎCCJ,

aduse în prim-plan de o recentă anchetă a Direcției Naționale Anticorupție (DNA), reclamă de asemenea modificarea legilor justiției pentru a se acoperi unele lacune sau corecta anumite imperfecțiuni. Pe de altă parte, alegerile pentru CSM, care vor avea loc în a doua parte a anului, reprezintă un argument pentru a declanșa procedurile de modificare a legilor justiției în momentul în care vom avea un CSM rezultat din aceste alegeri, cu un mandat întreg în față.

a) Modificarea Legii nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor

Se va avea în vedere clarificarea statutului magistraților și carierei acestora, precum și creșterea gradului de transparență în cadrul procedurilor de promovare și ocupare a funcțiilor de conducere, prin măsuri ca:

- reducerea sferei incompatibilităților și interdicțiilor;
- clarificarea statutului magistraților asimilați (e.g. sub aspectul reglementării modalității de admitere);
- clarificarea statutului judecătorilor și procurorilor stagiați;
- reevaluarea criteriilor de recrutare/selecție/admitere în magistratură;
- restructurarea domeniilor de formare profesională;
- revizuirea procedurilor de evaluare și de promovare în funcții de execuție, de promovare în funcții de conducere și în cazul promovării la ÎCCJ;
- revizuirea procedurilor de delegare, detașare și transfer;
- completarea statutului magistraților asistenți;
- clarificarea statutului judecătorilor și procurorilor militari;
- revizuirea răspunderii materiale și disciplinare a magistraților;
- revizuirea procedurilor de selecție a candidaturilor pentru funcțiile de conducere la ÎCCJ;
- reevaluarea și eventual revizuirea procedurii de declanșare a acțiunii disciplinare, prin creșterea rolului ministrului justiției în această procedură;
- instituirea atribuțiilor procurorului general de a aplica direct unele sancțiuni disciplinare minore procurorilor și, în mod simetric, instituirea atribuțiilor președinților curților de apel de a aplica direct unele sancțiuni disciplinare minore judecătorilor (e.g. mustrarea sau avertismentul);
- completarea prevederilor privind răspunderea materială a judecătorilor și procurorilor prin reglementarea condițiilor de exercitare a acțiunii în regres a statului împotriva acestora, cu respectarea garanțiilor de independență; instituirea unui mecanism de asigurare de răspundere civilă pentru erori judiciare săvârșite din gravă neglijență și obligativitatea încheierii acesteia.

b) Modificarea Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară

În scopul gestionării și organizării eficiente a resurselor umane, ținând cont și de rezultatele studiilor privind încărcătura medie și volumul optim de activitate, precum și de necesitatea de a pregăti implementarea noilor coduri, se au în vedere aspecte legate de:

- organizarea instanțelor (înființări/desființări de instanțe, organizarea secțiilor);

- delimitarea competențelor în interiorul instanțelor (regândirea atribuțiilor colegiilor de conducere, a adunărilor generale în raport cu cele ale președinților de instanță/șefi de parchete; transferarea atribuțiilor administrative de la judecători către personalul auxiliar, preluarea sarcinilor administrative și economice de la conducerea instanței de către managerul de instanță);
- realizarea transferului anumitor atribuții de la judecători la grefieri, nu doar în ce privește sarcinile administrative, ci și anumite atribuții jurisdicționale (e.g. investirea cu formulă executorie, încuviințarea executării silite).

c) **Modificarea Legii nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii**

În continuarea procesului de reformare a CSM, ce a debutat prin măsurile de eficientizare a activității Inspecției judiciare¹⁴, se vor avea în vedere modificări, precum:

- eliminarea disfuncționalităților (din procedura) de alegere a conducerii CSM;
- concentrarea atribuțiilor plenului CSM la aspecte esențiale;
- remedierea unor probleme de transparență (e.g. în ceea ce privește anunțarea într-un termen rezonabil și publicarea agendei ședințelor CSM);
- realizarea corelațiilor între atribuțiile secțiilor și cele ale adunărilor generale ale magistraților sau ale colegiilor de conducere.

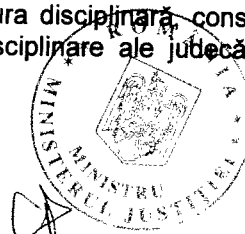
d) **Modificarea Legii nr. 567/2004 privind statutul personalului auxiliar**

Buna desfășurare a activității la instanțe presupune un management performant al resurselor materiale, precum și clarificarea cadrului legislativ ce reglementează statutul personalului auxiliar.

Se au în vedere aspecte precum:

- modificarea legislației în vigoare și crearea cadrului legal pentru introducerea sistemului managerului de instanță;
- sporirea autonomiei curților de apel în ceea ce privește cariera profesională a personalului auxiliar și restrângerea rolului CSM ca instituție cu drept de decizie cu privire la acesta;
- eliminarea unor discrepanțe în cadrul diferitelor categorii de personal auxiliar, conex și contractual și utilizarea conceptului unic de *personal auxiliar*, care să includă toate categoriile menționate mai sus; se vor unifica procedurile de recrutare, selecție și evaluare a personalului auxiliar, ținându-se seama, totodată, de competențele fiecărei categorii.

¹⁴ OUG nr. 59/2009 pentru modificarea Legii nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor și pentru modificarea și completarea Legii nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 439 din 26 iunie 2009 - act normativ ce pune bazele unui nou statut al inspectorilor judiciari, delimitează rolul comisiei de disciplină în raport cu cel al Inspecției judiciare, detaliază procedura disciplinară, consolidează statutul instituției „sesizării din oficiu” în legătură cu abaterile disciplinare ale judecătorilor și procurorilor.

e) **Modificarea regulamentelor de organizare interioară a instanțelor, respectiv a parchetelor**

Modificarea legilor-cadru ale sistemului judiciar impune amendarea corelativă a regulamentelor de organizare a instanțelor, pentru punerea în acord a acestora cu noile prevederi. Se vor avea în vedere:

- revizuirea atribuțiilor adunărilor generale și ale colegiilor de conducere, în raport cu cele ale conducerilor instanțelor, respectiv parchetelor;
- reorganizarea compartimentelor instanțelor/parchetelor pentru eficientizarea activității;
- reformarea statisticii judiciare și a evidențelor (registre, condici).

f) **Modificarea Legii nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale**

Obiectivul este acela al eliminării efectului suspensiv *de jure* al invocării excepției de neconstituționalitate¹⁵ și obligativitatea pronunțării asupra constituționalității pe fond a textelor vizate de excepție, chiar dacă neconstituționalitatea se pronunță pe aspecte formale.

5.3. Consolidarea instituțională a sistemului judiciar

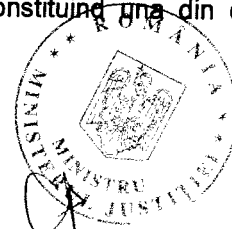
a) **Consolidarea capacității și responsabilității CSM**

MJ va continua să sprijine consolidarea capacității și responsabilității CSM, precum și îndeplinirea atribuțiilor acestuia.

Astfel, măsurile propuse se referă la:

- remedierea deficitului de personal creat de plecările impredictibile din sistem;
- echilibrarea schemelor de personal în raport cu volumul de activitate la instanțe și parchete;
- ocuparea tuturor posturilor vacante de inspectori, pe criteriul reprezentativității și elaborarea de proceduri de lucru pentru Inspekția judiciară, în vederea eficientizării acestui serviciu și valorificării actelor de control, inclusiv prin luarea de măsuri vizând sancționarea conduitelor culpabile, de o manieră care să nu afecteze imparțialitatea instituției;
- consolidarea profilului de independență și imparțialitate al Inspekției judiciare; se va analiza posibilitatea organizării sale ca instituție autonomă și independentă de orice altă autoritate, în coordonarea/sub supravegherea Parlamentului; supravegherea s-ar putea realiza pe baza rapoartelor periodice de activitate;
- creșterea capacității de reacție a CSM la evoluția și fenomenele de dezvoltare instituțională a sistemului judiciar;

¹⁵ Această procedură a fost folosită în mod abuziv în practică, constituind una din cauzele tergiversării soluționării dosarelor, în special a dosarelor penale.

- creșterea gradului de transparență a CSM;
- asumarea și permanentizarea unei politici proactive de combatere a problemelor de integritate din sistem;
- creșterea gradului de obiectivitate și de democratizare a CSM.

Pe de altă, prin modificarea Legii nr. 317/2004 privind CSM, se are în vedere eliminarea unor disfuncționalități din activitatea actuală a instituției (a se vedea modificările legislative propuse la punctul 5.2).

b) ÎCCJ

Obiectivele propuse cu privire la instanța supremă vizează întărirea rolului său de unificare a jurisprudenței, degrevarea sa de anumite categorii de cauze, dar și transparentizarea procedurii de promovare la ÎCCJ.

Măsurile propuse se referă, în principal, la modificarea procedurii de promovare la ÎCCJ (astfel cum a fost menționat la capitolul 5.2.).

Pe de altă parte, avem în vedere măsuri precum:

- regândirea instituției recursului în interesul legii, în același scop al eficientizării și dinamizării soluționării acestei căi extraordinare de atac, atât prin lărgirea sferei persoanelor care pot sesiza ÎCCJ, dobândind calitate procesuală activă în această materie, cât și prin simplificarea procedurii de soluționare a recursului în interesul legii, inclusiv prin instituirea unor termene rezonabile ce privesc durata de soluționare și termenul de motivare și publicare;
- regândirea competenței de judecată în primă instanță a ÎCCJ, în scopul degrevării acestei instanțe de o serie de cauze prin reducerea competenței personale a ÎCCJ numai cu privire la infracțiunile săvârșite de senatori, deputați, de membrii Guvernului și de judecătorii de la această instanță;
- în vederea îndeplinirii rolului ÎCCJ de interpretare și aplicare unitară a legii, se impune elaborarea unor mecanisme eficiente pentru asigurarea unei jurisprudențe unitare, atât în interiorul celor patru secții ale ÎCCJ, cât și între acestea.

În următorii ani, trebuie rezolvată adecvat problema sediului ÎCCJ, atât din punct de vedere al funcționalității, cât și al asigurării reprezentativității și simbolisticii necesare unei astfel de instituții. ÎCCJ, ca instanță de casație aflată în vârful piramidei puterii judecătorești, trebuie să își desfășoare activitatea într-un sediu reprezentativ și funcțional, așa cum se întâmplă în alte state democratice, în care puterea judecătorească este independentă și și-a dobândit respectul celorlalte puteri și al cetățenilor, prin propria prestație.

c) Reorganizarea instanțelor

Una dintre prioritățile perioadei 2010 – 2014 se referă la reorganizarea administrativă a instanțelor și parchetelor și gestionarea eficientă și rațională a resurselor umane. Aceasta presupune definitivarea studiilor în curs la nivelul CSM și punerea în aplicare a rezultatelor acestora, finalitatea fiind aceea a

distribuirii echitabile, în raport cu volumul de activitate, a numărului de posturi în întreg sistemul judiciar.

i. Organizare/desființare instanțe:

- în evaluarea posibilităților de reorganizare și, respectiv, de raționalizare a instanțelor sunt avute în vedere mai multe criterii, precum: numărul de cauze, numărul de judecători, încărcătura de cauze/judecător, starea sediilor, situația dotărilor, distribuirea geografică, distanța dintre localitățile arondate și instanțe, căile de acces, populația arondată, domiciliul și stabilitatea personalului;
- vor continua demersurile pentru actualizarea și finalizarea studiului privind reorganizarea instanțelor cu un volum redus de activitate, cu luarea în considerare a efectelor noilor coduri, pentru a se propune, în cel mai scurt timp, decizii clare de înființare a noi instanțe judecătorești sau de desființare a celor nefuncționale;
- vor fi valorificate rezultatele studiilor de impact ale noilor coduri.

ii. Dimensionarea personalului în raport cu volumul de activitate al instanțelor:

- analizarea datelor statistice și noi propuneri de redistribuire a posturilor, după modelul redistribuirii din anul 2009;
- atenuarea discrepanțelor între instanțele judecătorești, pornind de la încărcătura/post de judecător, ca etapă necesară în atingerea unei scheme optime;
- elaborarea de noi scheme de personal pentru perioada următoare.

iii. Regândirea sistemului de recrutare în magistratură:

- lărgirea capacității administrative a Institutului Național al Magistraturii (INM) de școlarizare a unui număr mai mare de auditori de justiție, pe măsura obținerii unor alocări bugetare suplimentare;
- păstrarea celorlalte modalități alternative de recrutare, cu titlu excepțional și cu respectarea exigențelor de competență profesională, până la ocuparea posturilor vacante din sistem;
- acoperirea posturilor vacante nu trebuie să afecteze calitatea profesională a corpului de magistrați și personal auxiliar.

iv. Creșterea performanței personalului auxiliar:

- cooperarea MJ cu curțile de apel pentru elaborarea unui set de măsuri administrative vizând, pe de o parte, ocuparea progresivă a posturilor vacante ale personalului auxiliar, iar, pe de altă parte, stabilirea unor criterii concrete care să permită repartizarea unor sarcini de lucru echilibrate pentru fiecare categorie de personal;
- creșterea capacității administrative a Școlii Naționale de Grefieri pentru ca aceasta să poată pregăti un număr mai mare de cursanți, în toate profesiile ce țin de personalul auxiliar (manager de instanță, grefier, grefier arhivar, aprod, agent procedural), în măsura obținerii unor alocări bugetare suplimentare;
- elaborarea, în cooperare cu asociațiile profesionale ale personalului auxiliar, a unor noi instrumente pentru evaluarea activității acestuia;

- permanentizarea comunicării între reprezentanții acestei categorii profesionale și responsabili din MJ.

v. **Dezvoltarea infrastructurii sistemului judiciar:**

- îmbunătățirea condițiilor de lucru ale magistraților și personalului auxiliar, prin continuarea programelor de reabilitare și renovare a sediilor de instanțe, prin construirea de noi sedii de instanțe și parchete, acolo unde situația o impune, și prin dotarea tuturor sediilor cu mobilier și aparatură tehnică adecvată (a se vedea și secțiunea privind procesul de informatizare, mai jos);
- extinderea bazei de atragere a fondurilor pentru infrastructură judiciară, dincolo de alocările bugetare;
- continuarea investițiilor în sistemul penitenciar destinate, în special, modernizării sau execuției de noi corpuri de deținere, precum și alte investiții (e.g. cu privire la blocurile alimentare, implementarea de sisteme electronice de siguranță, respectarea normelor privind protecția mediului etc.);
- crearea unor proiecte standard pentru sediile de instanțe și parchete, care ar urma să fie construite în viitor.

vi. **Definitivarea procesului de informatizare a sistemului judiciar:**

În vederea continuării procesului de informatizare a sistemului judiciar, va fi actualizată Strategia de informatizare a sistemului judiciar, având ca priorități:

- dotarea sistemului judiciar cu echipamente IT necesare înlocuirii echipamentelor ieșite din uz;
- continuarea dezvoltării infrastructurii de comunicații a sistemului judiciar;
- dezvoltarea și implementarea la nivel național a noilor variante ale programului Ecris (variantele IV și V);
- clarificarea diferendului cu furnizorul Ecris IV;
- implementarea sistemului unitar de înregistrare a ședințelor în toate sălile de judecată;
- dezvoltarea portalului instanțelor, respectiv a modulului privind publicarea de informații suplimentare extrase automat din Ecris.

d) **Reorganizarea MP**

Dimensionarea clară a necesarului de personal (procurori-personal auxiliar) pentru funcționarea optimă a sistemului, prin:

- elaborarea unui program de reorganizare a MP, după realizarea unui studiu complex care să vizeze stabilirea unei corelații între volumul de activitate și necesarul de personal, în raport cu alte criterii, cum ar fi: specificul infracționalității pe zonă geografică, pregătirea profesională specifică a procurorilor etc.;
- delegarea de atribuții administrative și financiare către parchetele de pe lângă curțile de apel și preluarea acestora de către o persoană asimilată ca statut, atribuții și mod de recrutare managerului de instanță;
- revizuirea și modificarea regulamentului DNA pentru armonizarea acestuia cu regulamentul PÎCCJ;

- aprobarea OUG nr. 131/2006 pentru modificarea și completarea Legii nr. 508/2004 privind înființarea, organizarea și funcționarea în cadrul Ministerului Public a Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism¹⁶.

e) Îmbunătățirea relației PÎCCJ cu poliția judiciară

Se are în vedere modificarea cadrului legal cu privire la organizarea și funcționarea poliției judiciare, în scopul realizării unei activități de cercetare penală eficiente.

f) Finalizarea procesului de reorganizare a MJ

Procesul de reorganizare a MJ, astfel cum a fost reglementat prin Hotărârea Guvernului nr. 652/2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 443 din 29 iunie 2009, a fost început în anul 2009 și a vizat optimizarea fluxurilor administrative și eliminarea costurilor inutile astfel:

- simplificarea structurii Ministerului prin a) desființarea tuturor posturilor de director adjunct și b) eliminarea suprapunerii posturilor de conducere (șef serviciu – director adjunct – director);
- gruparea activităților pe piloni instituționali, după model european;
- implementarea unui sistem de management al calității.

Acest proces trebuie continuat, în scopul creșterii eficienței și corelării cu resursele bugetare, ținând cont de atribuțiile formale ale direcțiilor și de faptul că serviciile furnizate de MJ răspund necesităților reale ale sistemului judiciar.

Urmare evaluărilor efectuate la nivelul domeniilor de activitate supravegheate și coordonate de MJ, s-a constatat necesitatea continuării activității de reorganizare a instituției, care să permită dinamizarea activității, aspectele esențiale vizând următoarele domenii gestionate de Minister:

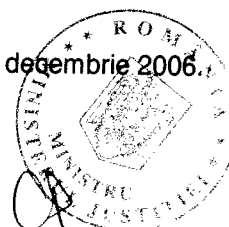
i. Institutul Național de Expertize Criminalistice (INEC)

Reorganizarea INEC va trebui să asigure realizarea următoarelor comandamente: liberalizarea activității prin exercitarea sa și în forme private (demonopolizare), simplificarea acesteia, celeritate, obiectivitate, integritate. Reorganizarea prin introducerea noilor forme private de realizare a expertizelor trebuie să evite înlocuirea monopolului de stat cu un cvasimonopol privat.

Elementele principale ale acestei reforme sunt:

- clarificarea statutului experților criminaliști, care își desfășoară activitatea în această instituție;
- intrarea în funcțiune a noilor laboratoare inter-județene de la Brașov și Craiova;

¹⁶ Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1046 din 29 decembrie 2006.

- finalizarea procedurilor necesare în vederea acreditării ISO a INEC, atât din punct de vedere legislativ, cât și instituțional pentru expertiza criminalistică a scrisului și semnăturii;
- extinderea acreditării și la alte specialități de expertize;
- eliminarea monopolului statului asupra expertizelor, prin reorganizarea acestui tip de activitate pe alte baze.

ii. Autoritatea Națională pentru Cetățenie (ANC)

- continuarea procesului de consolidare a ANC;
- extinderea capacității logistice a noii ANC prin amenajarea unui sediu corespunzător;
- extinderea progresivă a resurselor umane ale noii ANC;
- continuarea simplificării procedurilor și asigurarea transparenței lor;
- accelerarea procesării solicitărilor adresate ANC.

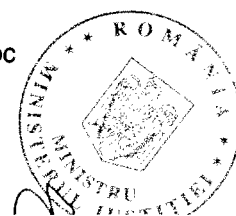
iii. Serviciul de Probațiune

- implementarea Strategiei de dezvoltare a sistemului de probațiune 2009 – 2011 aprobată în anul 2009;
- reorganizarea sistemului de probațiune prin înființarea Autorității Naționale pentru Probațiune, pentru a răspunde atât responsabilităților actuale, dar și provocărilor aduse de noile coduri, a căror aplicare va însemna extinderea semnificativă a competențelor în materie de probațiune și, implicit, o nouă consistență a serviciului;
- accesarea de finanțări europene disponibile din fondurile structurale.

iv. Efficientizarea Administrației Naționale a Penitenciarelor (ANP) se va realiza prin implementarea Strategiei sistemului penitenciar 2009-2013¹⁷, care cuprinde următoarele obiective:

- **garantarea siguranței sistemului penitenciar** – este una dintre responsabilitățile principale ale ANP; obiectivul va fi realizat prin reducerea violenței în mediul penitenciar, garantarea siguranței deținuților și personalului, limitarea abuzurilor și a posibilităților de producere a acestora, precum și a oricăror factori ce pot aduce atingere drepturilor individuale și demnității persoanei;
- **educație și asistență psihosocială adaptate nevoilor persoanelor private de libertate**; pentru atingerea acestui obiectiv este necesară corelarea nevoilor persoanelor care execută pedepse privative de libertate cu programele de educație și asistență psihosocială și demersul de incluziune socială; totodată, pentru succesul componentei de reintegrare socială este necesar concursul comunităților locale în derularea acestui tip de activitate, în dubla lor calitate: de parteneri ai serviciului penitenciar și de beneficiari ai întregului proces de reinserție socială;
- **asistență medicală de calitate** pentru persoanele private de libertate, protejarea și promovarea sănătății, precum și prevenirea îmbolnăvirilor; pentru a asigura un act medical de calitate și un sistem medical

¹⁷ http://www.anp-just.ro/infogen/Strategie/Strategie%20ANP_Guvern.doc

performant, se urmărește atât asigurarea resurselor materiale necesare desfășurării activității medicale, cât și dezvoltarea programelor de prevenire a îmbolnăvirilor, de educație igienico-sanitară, precum și de promovare a sănătății în rândul persoanelor private de libertate și colaborarea eficientă cu sistemul sanitar public;

- **transparență și asigurarea unei imagini obiective** a sistemului penitenciar la nivelul societății;
- **management instituțional performant**, fiind necesară implementarea unui sistem managerial bazat pe stabilirea de obiective și obținerea de rezultate concrete;
- lansarea unui program de **extindere a rețelei de penitenciare**, prin construcție în parteneriat public-privat sau prin orice alte forme prin care pot fi atrase finanțări care să suplinească alocațiile bugetare;
- rezolvarea problemei **arhivei fostului Serviciu de Informații și Protecție Anticorupție (SIPA)**, prin elaborarea unei hotărâri a Guvernului care să organizeze inventarierea sa de către o comisie mixtă alcătuită din reprezentanți ai MJ, SRI, CSM, MP și ai asociațiilor profesionale ale magistraților;
- **dotarea MJ cu un aparat propriu de colectare specializată a informațiilor din mediul penitenciar**, în scopul prevenirii infracționalității și protecției interne a personalului ANP și a propriului personal.

5.4. Unificarea practicii judiciare și îmbunătățirea pregătirii profesionale a magistraților

a) Unificarea practicii judiciare

Practica judiciară neunitară a fost și rămâne una din principalele probleme ale sistemului judiciar din România. Pentru realizarea unei justiții predictibile se impune unificarea practicii judiciare, corelat cu perfecționarea pregătirii profesionale a personalului din justiție și cu asigurarea accesului magistraților și celorlalte profesii implicate la jurisprudență.

Măsurile propuse în acest sens sunt:

- **de ordin legislativ:**
  - modificarea actualei proceduri de soluționare a recursului în interesul legii, elaborarea unei proceduri de unificare a practicii la secțiile ÎCCJ;
  - găsirea de soluții legale pentru ca profesiile liberale să poată fi informate despre evoluția practicii neunitare la o anumită instanță/parchet (întâlniri bilaterale și multilaterale periodice);
  - finalizarea și distribuirea la instanțe a ghidului de lucru pentru individualizarea pedepselor în cauzele de corupție, permanentizarea unor astfel de demersuri;
  - realizarea unei noi ediții, mai elaborate, a ghidului.
- **de ordin administrativ:**
  - crearea de proceduri clare privind semnalarea și monitorizarea cazurilor de practică neunitară de către persoanele responsabile;

- îmbunătățirea activității comisiilor naționale de analizare a cazurilor de practică judiciară și crearea posibilității ca rapoartele acestora să fie de îndată cunoscute de către toți magistrații;
- organizarea unui număr mai mare de seminarii de unificare a practicii și introducerea componentei practicii neunitare în mod obligatoriu în programele de formare profesională descentralizată;
- finalizarea implementării proiectului de asistență privind unificarea practicii judiciare;
- continuarea activităților destinate a asigura accesul la jurisprudență: publicarea jurisprudenței relevante pe *site*-ul instanțelor, inclusiv a hotărârilor relevante pe pagina de internet a ÎCCJ, continuarea implementării proiectului Jurindex, pe baza perfecționării tehnice a acestuia; editarea de publicații în domeniu.

b) Cariera judecătorilor și procurorilor

În ceea ce privește cariera magistraților, se va urmări clarificarea unor aspecte ale statutului acestora, precum și creșterea gradului de transparență în cadrul procedurilor de promovare și ocupare a funcțiilor de conducere, prin modificările avute în vedere la Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor. De asemenea, se are în vedere modificarea cadrului legislativ în ceea ce privește **detașarea magistraților și transferul acestora**, care trebuie să se bazeze pe o politică transparentă și coerentă. Modificările legislative avute în vedere sunt menționate la capitolul 5.2.

c) Reformarea INM

Buna pregătire a judecătorilor și procurorilor este o condiție *sine qua non* pentru asigurarea calității actului de justiție. Evoluția permanentă a legislației, atât la nivel național, cât și european, presupune ca formarea profesională a personalului instanțelor și parchetelor să se desfășoare în condiții optime. În plus, formarea în cadrul INM trebuie să asigure însușirea deprinderilor practice, nu repetarea programelor din universități. Este de asemenea important ca în cadrul INM să se facă eforturi de mentorizare a auditorilor de justiție, de sprijinire a lor în formarea unei mentalități adecvate, cu un sistem axiologic precis și în consonanță cu menirea judecătorului și a procurorului. Independența, integritatea, profesionalismul, deschiderea spre dialog și cunoaștere, respectul față de celelalte profesii juridice, sunt câteva dintre valorile care ar trebui să forjeze o astfel de mentalitate. Contactul dintre auditori și magistrați de frunte, din țară sau din alte state democratice, în cadrul unor întâlniri colocviale, trebuie instituit și permanentizat. De asemenea, contactul cu lideri ai celorlalte profesii juridice, în cadrul dialogului inter-instituțional, va ajuta auditorii să aibă o imagine completă asupra sistemului judiciar și a problematicii acestuia și va contribui la întărirea respectului reciproc între profesiile juridice.

Reformarea profundă a INM trebuie să aibă în vedere măsuri precum:

- inițierea de modificări legislative care să conducă la sporirea autonomiei INM în relația cu CSM (inclusiv modul de numire a conducerii INM), dar și crearea posibilității ca activitatea acestei instituții să poată fi monitorizată direct și de către MJ;

- lărgirea capacității administrative de școlarizare, în vederea pregătirii unui număr mai mare de auditori de justiție, pentru ca celelalte modalități alternative de recrutare să poată fi treptat diminuate;
- clarificarea statutului auditorilor de justiție pentru restabilirea unui echilibru în termeni de echitate între modalitățile de recrutare existente în legislație, dar și pentru corelarea statutului acestora cu cel al magistraților definitiv;
- regândirea celor două componente de formare profesională, respectiv inițială și continuă, atât cu privire la tematică, cât și cu privire la numărul de cursanți (inițierea de reguli clare, transparente pentru selectarea participanților);
- elaborarea cu sprijinul magistraților și al altor specialiști în domeniu de programe moderne de formare profesională, în acord cu legislația în vigoare și cu cerințele practicii judiciare, asigurându-se, totodată, formarea profesională în materia dreptului european;
- creșterea transparenței modului de recrutare și evaluare a formatorilor;
- crearea unui departament de comunicare și relații publice la nivelul INM pentru creșterea gradului de transparență a activității instituției;
- implicarea activă a INM în procesul de elaborare și adoptare a politicilor de resurse umane în sistemul judiciar;
- crearea unui canal de comunicare inter-instituțională direct între MJ și INM.

d) Colaborarea MJ cu alte instituții guvernamentale și cu societatea civilă pentru îmbunătățirea învățământului superior juridic

Performanța și calitatea în înfăptuirea justiției sunt condiționate de continua modernizare a învățământului juridic superior, prin apropierea acestuia de realitățile și evoluțiile sistemului judiciar. MJ va demara o serie de acțiuni de apropiere și dialog între instituțiile din sistemul judiciar și facultățile de drept, prin:

- organizarea de întâlniri periodice (anuale/bianuale) între reprezentanții instituțiilor din sistem (MJ, CSM, INM, ÎCCJ, PÎCCJ) și reprezentanți ai facultăților de drept, pentru discutarea ultimelor evoluții legislative și instituționale, dar și a imperativelor ce se impun în formarea viitorilor profesioniști din sistemul judiciar;
- implementarea unor programe de asistență destinate familiarizării studenților la drept cu realitățile sistemului judiciar;
- inițierea unor programe de practică profesională în cadrul MJ pentru studenți de la facultățile de drept.

5.5. Consolidarea integrității în cadrul sistemului judiciar prin promovarea măsurilor anticorupție și a standardelor etice profesionale

Sporirea încrederii cetățenilor în justiție devine iluzorie în condițiile în care asupra sistemului judiciar planează suspiciuni de corupție în rândul celor ce trebuie să garanteze supremația legii.

Între 2006 și 2009, MP, prin DNA și celelalte parchete, a efectuat cercetări privind peste 5500 de persoane exponente ale sistemului judiciar, pentru săvârșirea de

fapte de corupție. Avem în vedere magistrați, personal auxiliar, lucrători de poliție judiciară, avocați, lichidatori judiciari, personal din cadrul ANP, experți judiciari.

Nu toate aceste cercetări s-au confirmat prin trimiteri în judecată, dar conduc la un nivel ridicat de neîncredere a cetățenilor în reprezentanții sistemului. Menționăm că, în aceeași perioadă, instanțele judecătorești au pronunțat hotărâri definitive de condamnare față de 7 judecători, 5 procurori, 10 avocați, 97 de polițiști, 1 magistrat asistent și 1 lichidator judiciar.

De precizat că, numai în anul 2009, ANI a luat măsura sancționării contravenționale cu amendă în cazul a 300 magistrați care nu au respectat prevederile legale în materia declarării averilor.

În continuare sunt așteptate rezultate în domeniul anticorupție din partea instituțiilor de combatere a corupției. Însă, atât DNA cât și ANI intervin în situații în care incidentul de integritate sau fapta de corupție au fost consumate.

Este necesară o schimbare de abordare. În fapt, orice nou dosar ANI sau DNA reflectă implicit un eșec al managementului instituției publice în cauză de a preveni incidentele de integritate în cel mai larg sens al noțiunii.

Soluția nu poate fi decât asumarea de către conducătorii instituțiilor publice a problemicii integrității la nivelul organizației (preluarea exemplului MJ de introducere a standardelor de calitate ISO, introducerea obligativității unei metodologii de evaluare a riscurilor de corupție și de adoptare a planurilor de integritate etc.).

Strategia își propune să stabilească două linii distincte de acțiune:

a) **Continuarea progreselor deja înregistrate în procesul de investigare cu imparțialitate și soluționare de către instanțe a faptelor de mare corupție, inclusiv cea din rândul reprezentanților sistemului judiciar (combaterea corupției)**

- Consolidarea rolului DNA și MP - măsuri legislative și instituționale;
- Asigurarea stabilității și predictibilității cadrului legislativ anticorupție;
- O mai bună delimitare a competențelor DNA – DIICOT;
- Evaluarea necesarului de complete specializate anticorupție și anti-criminalitate organizată – măsuri în plan normativ și organizaționale;
- Creșterea eficienței activității de control intern administrativ în depistarea faptelor de corupție.

b) **Responsabilizarea managerilor instituțiilor sistemului judiciar în vederea consolidării integrității sistemului și sporirii rezistenței la corupție**

În acest sens, avem în vedere:

i. **Evaluarea eficienței mecanismelor preventive anticorupție la nivel instituțional și actualizarea acestora:**

- evaluarea gradului de implementare la nivelul fiecărei instituții din sistemul judiciar a legislației naționale anticorupție, în special a măsurilor preventive privind repartizarea aleatorie a dosarelor, declararea averilor, regulile privind cadourile, managementul conflictelor de interese, incompatibilități, coduri etice și deontologice, transparența decizională, înlesnirea accesului la informații de interes public, gestionarea fondurilor publice, achizițiile publice etc.;
- introducerea treptată la nivelul instanțelor, parchetelor și celorlalte instituții/profesii din sistemul judiciar a planurilor interne de integritate, elaborate și actualizate periodic de managementul instituției/profesiei, în baza unei metodologii standard de autoevaluare a riscurilor și vulnerabilităților instituționale de corupție;
- extinderea aplicabilității protecției avertizorului de integritate la nivelul sistemului judiciar și consolidarea mecanismelor de valorificare a avertizărilor;
- dezvoltarea capacităților instituționale de depistare și soluționare a incidentelor de integritate, abaterilor disciplinare, precum și, atunci când este cazul, de sesizare a instituțiilor abilitate (MP/DNA sau ANI);
- dezvoltarea la nivelul instituțiilor din sistemul judiciar a culturii anticorupție prin evaluarea periodică a performanțelor profesionale a personalului, inclusiv din perspectiva integrității, stimularea rolului proactiv în promovarea integrității ca atribut indispensabil al sistemului judiciar, introducerea în tematica de formare profesională a modulelor cu tema integrității, elaborarea și diseminarea de ghiduri și materiale cu caracter informativ privind riscurile și consecințele faptelor de corupție sau a incidentelor de integritate;
- completarea prevederilor legale privind răspunderea materială a judecătorilor și procurorilor.

ii. Promovarea standardelor etice și de conduită anticorupție la nivelul tuturor profesiilor juridice:

- actualizarea sau, acolo unde este cazul, elaborarea codurilor etice (de conduită) detaliate pe specificul fiecărei profesii și cu reflectarea standardelor de conduită anticorupție;
- crearea și consolidarea mecanismelor de implementare a standardelor etice, distincte de cele menite să aplice sancțiuni disciplinare;
- introducerea obligativității participării periodice la cursurile de etică pentru toate profesiile juridice;
- crearea mecanismelor interne de consultare și îndrumare în probleme de etică profesională.

iii. Creșterea nivelului de încredere a cetățenilor în justiție și de implicare a societății civile în agenda anticorupție:

- crearea condițiilor pentru justițiabili de a comunica cu instanțele în contextul procedurilor judiciare, prin dezvoltarea sistemelor de e-justiție;
- facilitarea accesului la informație juridică și servicii conexe, prin simplificarea procedurilor administrative;

- promovarea rolului activ al societății civile prin organizarea consultărilor și dezbaterilor publice cu privire la proiectele de măsuri anticorupție promovate de Guvern;
- organizarea la nivel național și local a dezbaterilor publice anticorupție, inclusiv cu privire la sistemul judiciar;
- derularea de programe educative pe teme juridice destinate tinerilor, în special la nivelul școlilor, liceelor și facultăților;
- inițierea și derularea de proiecte comune cu organizații neguvernamentale specializate în domeniul anticorupție destinate creșterii toleranței publicului la corupție;
- derularea de campanii de informare publică destinate atât sistemului judiciar, cât și justițiabililor; inițierea de programe TV și radio educative, destinate publicului țintă.

Obiectivele strategice descrise mai sus ar trebui integrate într-o strategie de consolidare a integrității, prevenire și combatere a corupției în sistemul judiciar.

5.6. Finanțarea corespunzătoare a justiției

Realizarea reformelor în justiție este direct condiționată de existența unor resurse financiare care să sprijine noile măsuri. Alături de fondurile bugetare, MJ își va concentra atenția pe atragerea și absorbția eficientă a unor fonduri europene sectoriale, dar și pe identificarea unor noi formule de finanțare, acolo unde astfel de modalități pot fi utilizate (e.g. parteneriatul public-privat în cazul ANP).

Un obiectiv important este finalizarea cu succes a Proiectului „Reforma sistemului judiciar”, potrivit Acordului de Împrumut Nr. 4811 – RO încheiat cu Banca Mondială, pentru care s-au făcut eforturi susținute în ultimii doi ani în vederea redresării acestuia. Se are în vedere posibilitatea extinderii acestei cooperări prin noi programe de finanțare pentru dezvoltarea infrastructurii judiciare.

În contextul pregătirii cadrului bugetar pe termen mediu de către Ministerul Finanțelor Publice, este esențial ca MJ, ÎCCJ, MP și CSM să primească resursele necesare îndeplinirii obiectivelor prezentei Strategii, îndeosebi pentru implementarea noilor coduri.

În vederea finanțării corespunzătoare a justiției, sunt avute în vedere următoarele:

a) **Derularea cu eficiență a proiectelor de asistență externă:**

- accesarea mai eficientă a fondurilor externe, prin îmbunătățirea activității MJ (inclusiv ANP) în domeniul atragerii de fonduri europene;
- negocierea unor proiecte de asistență bilaterală, în vederea susținerii proiectelor de reformă și consolidare instituțională;
- implementarea proiectelor de asistență tehnică demarate pentru finanțarea obiectivelor strategice (e.g. proiectul pentru pregătirea implementării noilor coduri, proiectele de informatizare, proiectele în domeniul statisticii judiciare etc.).

- b) Asigurarea și gestionarea eficientă a resurselor de la bugetul de stat:**
- accelerarea procedurilor de derulare a investițiilor;
  - implementarea sistemului integrat de management al resurselor în cadrul sistemului judiciar.
- c) Identificarea unor formule de finanțare care să completeze resursele disponibile:**
- utilizarea formulelor de finanțare bazate pe parteneriatul public-privat (e.g. în domeniul ANP, pentru construirea unuia sau mai multor unități de penitenciar și, eventual, exploatarea lor în sistem de parteneriat public-privat).
- d) Asigurarea resurselor necesare pentru acoperirea cheltuielilor de personal și crearea garanțiilor necesare pentru administrarea corespunzătoare a fondurilor justiției:**
- evaluarea modului de aplicare a prevederilor Legii unice de salarizare în perioada de debut a legii, în vederea formulării unor eventuale modificări ori rectificări; reevaluarea problemei salarizării personalului auxiliar;
  - în vederea creării unor garanții serioase pentru buna administrare a banului public de către puterea judecătorească, se urmărește dezvoltarea instituției managerului de instanță, ca una dintre cele mai importante garanții în acest sens; de succesul implementării unui astfel de proiect depinde într-o mare măsură rezultatul unei evaluări necesare cu privire la crearea capacității administrative a puterii judecătorești de a prelua gestionarea resurselor financiare ale tuturor instanțelor.
- e) Controlul utilizării banului public în sistemul judiciar:**
- analiza mijloacelor MJ de a verifica modalitatea de alocare și derulare a fondurilor publice, în scopul eficientizării lor;
  - identificarea unor pârghii prin care MJ ar putea accelera implementarea de proiecte finanțate din banii publici;
  - intensificarea colaborării MJ cu alte instituții cu atribuții de control în gestionarea banului public.

5.7. Modernizarea statutului unor profesii juridice ori conexe sistemului justiției

Funcționarea eficientă a justiției și garantarea unui act de justiție echitabil și prompt nu depind doar de calitatea activității personalului de la instanțe, ci și de profesionalismul și integritatea celorlalte categorii de profesioniști care practică în directă legătură cu realizarea actului de justiție, aplicarea regulii de drept sau garantarea securității circuitului civil. De aceea, MJ își propune ca, în limitele atribuțiilor sale, în cooperare cu organele lor statutare de reprezentare, să acorde egală atenție îmbunătățirii funcționării acestor profesii.

Accesul în profesie și exercitarea profesiilor liberale trebuie să se realizeze cu respectarea regulilor de funcționare a pieței interne. Din acest considerent, MJ va

avea în vedere crearea premiselor pentru corecta implementare a Directivei Servicii¹⁸.

a) Mediatori și arbitri

Dezvoltarea activității de mediere este un element care ar putea contribui la degrevarea instanțelor. Condiția este creșterea profesionalismului mediatorilor și a încrederii publicului în această profesie, pe baza integrității sale. În prezent, activitatea de mediere este insuficient dezvoltată și promovată.

De aceea, sunt necesare măsuri care să vizeze:

- consolidarea profesiei de mediator și dezvoltarea relației dintre procedura medierii și procedura judiciară, în vederea încurajării folosirii medierii în procedurile judiciare și asigurării premiselor degrevării instanțelor de numeroase cauze;
- reevaluarea competențelor organismului cu atribuții în organizarea, funcționarea și aplicarea medierii, în vederea eficientizării acestuia;
- stabilirea posibilității introducerii unei ședințe obligatorii de mediere în anumite categorii de cauze, după consultarea factorilor implicați și interesați, cu atribuții în organizarea, funcționarea și aplicarea medierii; este necesară o atentă analiză prealabilă a tuturor aspectelor semnalate la nivel național și, eventual, a primelor date statistice semnificative care să ateste modul de aplicare a medierii în perioada de debut a legii;
- promovarea medierii ca modalitate alternativă de soluționare a conflictelor, prin informarea populației despre avantajele acestei soluții.

MJ își propune de asemenea ca, în limita competențelor, să contribuie la consolidarea instituției arbitrajului, păstrarea independenței, integrității și reputației acestuia, precum și la dezvoltarea arbitrajului instituționalizat. În acest context, MJ va studia posibilitatea dezvoltării formelor instituționalizate de arbitraj comercial, inclusiv în cadrul camerelor de comerț bilaterale.

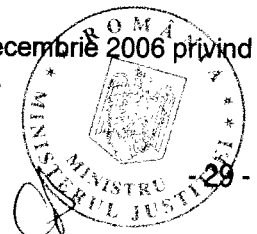
b) Avocați

Garantarea accesului la justiție, a unui proces echitabil, a duratei rezonabile a judecării cauzelor, precum și buna calitate a înfăptuirii justiției impun asigurarea unui cadru legislativ modern și flexibil, armonizat cu prevederile europene, care să reglementeze funcționarea profesiei de avocat și ajutorul public judiciar.

MJ are în vedere:

- perfecționarea legislației în domeniul ajutorului public judiciar, inclusiv din perspectiva experienței aplicării acestuia în 2008-2009 și a noilor realități economice și bugetare;
- sporirea încrederii în justiție, prin respectarea efectivă a principiului fundamental al dreptului la apărare prin avocat, în acord cu exigențele europene;
- reguli unitare de acces/definitivare în profesie;

¹⁸ Directiva 2006/123/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 12 decembrie 2006 privind serviciile în cadrul pieței interne, publicată în JO L 376, 27.12.2006, p. 36-68.

- perfecționarea sistemului de formare profesională inițială și continuă a avocaților;
- realizarea cadrului legal prin care barourile, în colaborare cu facultăți de drept acreditate, pot asigura pregătirea specializată a viitorilor licențiați în drept care vor opta pentru profesia de avocat;
- schimb de experiență și armonizarea între formele de pregătire profesională consacrate pentru sistemul judiciar și profesia de avocat;
- crearea cadrului instituțional pentru aplicarea efectivă a regulilor deontologice ale profesiei, în vederea realizării unei concurențe profesionale loiale, prevenirii conflictelor de interese și a reclamei neonest;
- consultarea corpului de avocați la elaborarea sau modificarea unor acte normative din domeniul justiției, dar și în legătură cu diferite soluții de practică judiciară neunitară și/sau cu privire la conținutul recursului în interesul legii;
- apărarea profesiei de avocat de practici nelegale individuale sau colective și concurență neloială; este esențial pentru bunul mers al justiției și protecția drepturilor cetățenilor ca organele statului să pună capăt fenomenului inacceptabil al practicii nelegale instituționalizate a profesiei de avocat.

c) Experți

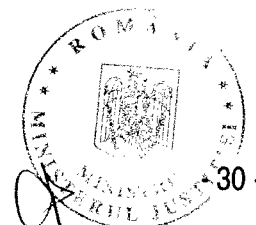
Activitatea experților este o verigă importantă în derularea proceselor, atunci când dezlegarea cauzelor impune cunoștințe specializate în diverse domenii care exced sferei juridice, iar elaborarea în timp rezonabil a unor rapoarte de expertiză complete și utile cauzelor condiționează celeritatea proceselor.

MJ are în vedere măsuri precum:

- creșterea numărului de experți judiciari, recrutarea de specialiști în domeniile de expertiză rare sau extrem de specializate în care există un număr insuficient de experți;
- reformarea profesiei de expert criminalist, în vederea soluționării problemelor de celeritate a cauzelor ce implică asemenea expertize, pe baza studierii posibilelor soluții; se are în vedere, pe de o parte, nevoia de eficientizare a activității de expertiză pentru scurtarea duratei procedurilor, iar, pe de altă parte, imperativul de a asigura toate garanțiile pentru buna funcționare a acestora (a se vedea secțiunea referitoare la INEC - capitolul 5.3);
- eliminarea monopolului statului asupra activității de expertiză criminalistică.

d) Notari

Cu privire la profesia liberală a notarilor, se impune reformarea unor instituții, în scopul creșterii transparenței accesului în profesie, apropierea ei de cetățean, accentuarea caracterului liberal al acesteia, întărirea garanțiilor de integritate.

În acest sens, se preconizează:

- clarificarea unor aspecte ale statutului acestora, prin modificarea cadrului legal de funcționare a profesiei, propunând-se ca direcții de acțiune: reglementarea unei noi modalități de acces în profesie, o mai bună reglementare a perioadei de stagiatură, a răspunderii disciplinare, a structurilor de conducere;
- sub aspect procedural, se impun: redefinirea unor instituții cum ar fi rectificarea actelor notariale, dezbaterea succesiunilor vacante; obligativitatea unor noi evidențe ale Uniunii Naționale a Notarilor Publici; instituirea ca atribuție a Camerelor Notarilor Publici a suprlegalizării și apostilării actelor notariale.

e) Practicieni în insolvență

Demersurile legislative ale MJ pentru îmbunătățirea reglementării privitoare la organizarea și exercitarea profesiei de practician în insolvență vor viza întărirea corpului profesional prin asigurarea stabilității profesiei, creșterea integrității și a pregătirii profesionale a administratorilor și lichidatorilor judiciari.

Aceste obiective se vor realiza, în special, prin:

- punerea în acord a dispozițiilor ce reglementează profesia de practician cu evoluția cadrului legal în materia insolvenței (în special în ceea ce privește implicarea practicienilor în insolvență în proceduri parțial judiciare, recent intrate în vigoare – mandatul ad-hoc și concordatul preventiv);
- implicarea practicienilor în insolvență și în alte proceduri în afara celei de insolvență (e.g. în lichidarea judiciară, urmare a dizolvării voluntare, precum și în proceduri extrajudiciare de redresare a debitorilor aflați în dificultate financiară);
- garantarea unei înalte competențe profesionale a practicienilor, inclusiv prin revizuirea condițiilor de acces în profesie;
- abordarea unitară a mecanismelor de atragere a răspunderii disciplinare, pentru a asigura responsabilizarea practicianului numit într-o procedură judiciară sau extrajudiciară.

f) Executori judecătorești

Referitor la executorii judecătorești, din cauza întâzierilor semnalate în cadrul procedurilor de executare silită, generate atât de competența birourilor executorilor judecătorești, cât și de dispoziții procedurale care întârziu această fază a procesului civil, se impune:

- amendarea legislației în domeniu, în esență prin: modificarea competenței teritoriale, astfel încât executorii judecătorești să își îndeplinească atribuțiile în raza teritorială a tribunalului unde se află judecătoria în circumscripția căreia au fost numiți¹⁹; abrogarea admiterii în profesie fără examen, prevăzută pentru judecători, procurori, avocați cu 5 ani vechime în profesie; introducerea incompatibilității între profesia de executor judecătoresc și cea de notar public, respectiv avocat;
- măsuri pentru creșterea disciplinei și integrității.

¹⁹ Se creează astfel o concurență reală între birourile executorilor judecătorești, justifiabilă va la dispoziție posibilități mai largi în alegerea unui executor judecătoresc.

g) Traducători

Una dintre profesiile care nu a fost avută în vedere de către strategiile anterioare este aceea a traducătorilor/interpreților, existând numeroase critici cu privire la modalitatea în care instituțiile sistemului judiciar colaborează cu aceasta, dar și critici referitoare la lipsa unui statut clar, a unei structuri organizatorice proprii. Pe cale de consecință, se intenționează crearea cadrului legal pentru exercitarea acestei profesii după modelul corpului experților.

De asemenea, este necesară soluționarea deficitului de interpreți, în special în anumite zone ale țării care se confruntă acut cu această problemă.

h) Oficiul Național al Registrului Comerțului (ONRC)

În cadrul reformei ONRC, MJ a inițiat o serie de măsuri²⁰, în vederea simplificării și fluidizării procedurilor de înregistrare. Au fost create, astfel, premisele pentru apariția profesiei de registrator comercial, funcționar investit cu autoritatea publică de efectuare a controlului administrativ de legalitate prealabil înmatriculării/înregistrării de mențiuni în registrul comerțului.

Măsura va avea efect benefic și asupra mediului de afaceri din România, prin prisma simplificării procedurale, asigurării celerității în soluționarea cererilor de înregistrare sau a diminuării costurilor ce trebuie suportate de comercianți (eliminarea taxei de timbru și a timbrului judiciar).

Efectele pozitive asupra fluenței procedurii de înregistrare vor fi completate de un impact pozitiv asupra volumului de activitate al instanțelor judecătorești, registratorii comerciali urmând a prelua atribuțiile judecătorilor delegați la registrul comerțului și degrevând, astfel, magistrații de o serie de atribuții ce nu erau strict legate de actul de justiție și care implicau importante resurse umane și un volum ridicat de activitate.

5.8. Agenda europeană și cooperarea internațională în domeniul justiției

Ca stat membru al UE, România, prin intermediul MJ, și-a asumat o serie de **obiective de agendă europeană**, constând în participarea activă la Consiliile Justiție și Afaceri Interne și elaborarea de instrumente de drept al UE. Sub aspectul implementării agendei europene au fost obținute de către instanțe, în comun cu Ministerul, progrese notabile, cum ar fi în aplicarea mandatului european de arestare.

România a participat la co-inițierea, în 2008 și 2009, a unor instrumente de drept al UE, dintre care Rezoluția privind formarea profesională a judecătorilor și

²⁰ Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 116/2009 privind instituirea unor măsuri pentru activitatea de înregistrare în registrul comerțului, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 926 din 30 decembrie 2009, prin care se stabilește o perioadă de 6 luni pentru adoptarea noului cadru legal în materia activității de înregistrare în registrul comerțului.

procurorilor²¹, Rezoluția privind constituirea unei rețele a ministerelor justiției din statele membre²², respectiv proiectele de directive în curs de negociere având ca obiect ordinul european de protecție²³ și dreptul la interpretare și traducere în procedurile penale²⁴.

Recent, țara noastră a contribuit la elaborarea agendei europene pe justiție și afaceri interne pentru următorii cinci ani, adoptată în decembrie 2009 prin Programul Stockholm. Prin acest Program, care stabilește agenda UE în domeniul justiției și afacerilor interne pentru perioada 2010 – 2014, **România s-a angajat să sprijine politicile publice concentrate pe crearea unui cadru legislativ care să garanteze respectarea intereselor și drepturilor cetățeanului în raport cu sistemul judiciar.** Un alt angajament se referă la îmbunătățirea eficienței sistemului judiciar în raport cu sistemele celorlalte state membre, prin încurajarea schimbului de bune practici și prin dezvoltarea proiectelor de dezvoltare a justiției.

Linii de acțiune:

a) **Creșterea încrederii partenerilor europeni și internaționali în calitatea și predictibilitatea activității sistemului judiciar român, element-cheie în derularea eficientă a procedurilor de cooperare judiciară internațională:**

- implicarea activă în procesul de elaborare a planului de acțiune european pentru implementarea Programului Stockholm și adoptarea măsurilor corelate la nivel național;
- consolidarea aplicării efective a contactului direct între autoritățile judiciare române și ale celorlalte state membre ale UE în aplicarea principiului recunoașterii reciproce a hotărârilor judecătorești;
- continuarea transpunerii în legislația națională a instrumentelor UE adoptate în materia cooperării judiciare, în funcție de evoluțiile legislative pe plan european;
- alocarea resurselor financiare și logistice suficiente pentru instanțe și parchete, astfel încât contactul direct dintre autoritățile judiciare române și

²¹ Rezoluție a Consiliului și a reprezentanților guvernelor statelor membre reuniți în cadrul Consiliului privind formarea profesională a judecătorilor, a procurorilor și a personalului din justiție în cadrul Uniunii Europene, alături de Republica Cehă, Republica Franceză, Regatul Suediei, Regatul Spaniei, Republica Italiană, Marele Ducat al Luxemburgului, Regatul Țărilor de Jos, Republica Austria, Republica Slovenă, publicată în JO C 299, 22.11.2008, p. 1-4.

²² Rezoluție a Consiliului și a reprezentanților guvernelor statelor membre reuniți în cadrul Consiliului privind instituirea unei rețele de cooperare între ministerele justiției din statele membre, alături de Belgia, Italia, Polonia, Portugalia, Slovenia și Franța, publicată în JO C 326, 20.12.2008, p. 1-2.

²³ Proiectul de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind instituirea ordinului european de protecție, alături de Belgia, Bulgaria, Estonia, Franța, Italia, Ungaria, Polonia, Portugalia, Finlanda și Suedia care s-au asociat și ele inițiativei Regatului Spaniei.

²⁴ Inițiativa Regatului Belgiei, a Republicii Federale Germania, a Regatului Spaniei, a Republicii Estonia, a Republicii Franceze, a Republicii Ungare, a Republicii Italiene, a Marelui Ducat al Luxemburgului, a Republicii Austria, a Republicii Portugheze, a României, a Republicii Finlanda și a Regatului Suediei privind proiectul de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind dreptul la interpretare și traducere în procedurile penale.

cele ale statelor membre să se efectueze eficient și, pe cât posibil, în timp real;

- operaționalizarea la potențialul real a rolului și atribuțiilor celor două rețele judiciare naționale de cooperare judiciară - în materie penală, respectiv civilă și comercială.

b) Consolidarea capacității de coordonare internă în domeniul justiției din perspectiva afacerilor europene și implicarea activă în procesul decizional la nivelul UE:

- crearea unui cadru instituțional flexibil de coordonare și cooperare inter-instituțională în sfera justiției, prin implicarea MP (inclusiv DNA și DIICOT), CSM, ÎCCJ, MAI, Parlament, precum și a organizațiilor de reprezentare a profesiilor juridice;
- dezvoltarea dialogului și parteneriatelor cu mediul academic și practicienii pentru fundamentarea poziției României în procesele de negociere a instrumentelor juridice ale UE;
- atenție sporită acordată negocierii instrumentelor co-inițiate de România, precum și explorarea posibilității de inițiere și co-inițiere a altor instrumente UE.

5.9. Componenta de comunicare, transparență și promovare

Avem în vedere măsuri privind creșterea încrederii justițiabililor în actul de justiție, prin informarea proactivă asupra măsurilor și progreselor realizate în ceea ce privește preocupările majore ale cetățenilor. După cum am menționat la început, percepțiile negative ale opiniei publice sunt legate, în primul rând de semnalele privind cazurile de corupție din sistem, procesele de durată și costul acestora, precum și de jurisprudența neunitară.

Îmbunătățirea imaginii sistemului judiciar ține de fiecare instituție, dar și de profesionalismul fiecărei persoane din cadrul acestui sistem. Acest obiectiv trebuie să fie unul comun, iar în 2010 ne propunem o mai bună cooperare inter-instituțională (MJ, CSM, MP), pentru o coordonare a eforturilor în acest sens.

La nivelul MJ, este în curs de elaborare o strategie sectorială care va urmări atât îmbunătățirea comunicării interne – în cadrul sistemului –, cât și a comunicării externe. În perioada următoare, vom avea în vedere:

- informarea periodică a magistraților, precum și consultări periodice cu reprezentanții asociațiilor magistraților;
- dialog cu reprezentanții celorlalte profesii implicate în realizarea actului de justiție ori conexe actului de justiție;
- implicarea reprezentanților societății civile în dezbaterile pe teme majore legate de sistemul judiciar;
- dialog cu reprezentanții mediului de afaceri pe teme de interes;
- comunicare proactivă cu presa.

Va fi elaborat, de asemenea, un plan de comunicare separat pentru facilitarea înțelegerii și asimilării noilor instituții și norme cuprinse în coduri.

Nu în ultimul rând, avem în vedere o informare susținută a factorilor de decizie asupra necesității schimbărilor legislative și a sprijinului de care are nevoie justiția (la nivel financiar și al resurselor umane).

Pe de altă parte, la nivelul UE este necesară o mai bună cunoaștere a progreselor făcute de România în domeniul reformelor în sistemul judiciar. Prin urmare, vom promova dialogul cu instituțiile europene și instituțiile naționale specifice domeniului justiției din celelalte state membre.

6. Concluzii

Plasarea justiției și combaterii corupției în prim-planul agendei publice naționale după integrarea în UE, inclusiv prin MCV, aplicarea unui număr important de programe de cooperare internațională pentru modernizarea sistemului judiciar, au contribuit la declanșarea unui proces vast de înnoire instituțională, care începe să-și arate roadele.

O nouă generație de magistrați își arată disponibilitatea și chiar dorința de a-și asuma destinele justiției, de a rupe punțile cu vechile ambiguități și vulnerabilități postdecembriste și de a-și asuma continuarea reformelor. Ei au nevoie de un sprijin fără echivoc pe care executivul, prin MJ, trebuie să-l acorde prin măsuri instituționale și declarații publice.

Ne aflăm într-un moment în care balanța evoluțiilor din sistemul judiciar pare în echilibru între „pozitiv” și „negativ”, între evoluție și involuție, între progres european și *status quo* postcomunist. De aceea, este esențial ca vectorii de progres și de schimbare în bine din sistemul judiciar să fie sprijiniți necondiționat de măsuri politice și legislative concrete, pentru ca balanța să fie decisiv și irevocabil înclinată în favoarea progresului.

